

“AGUR MARTIN !!”

LAIÑO: Martin`ek, len Trebiño`tik ibili giñanean Laño`ko koba inguruetan ur geiegi egon zalako, ez genduzela gura gendun bezela ikusi eta 2.008`an Dagonilla`ren 26`rako itzi gendun, txango-keta osterata baten, guk genuen eran ikusteko.

Enintzan konturatu, beren leenengo apaiz-ingurua agurtu gura ebenik areik eta ni oartu arte, Martin`ek askeneko denboratan ez ebalala gura ainbeste ordu berebil-gailluan ibili, asko nekatzen zalako eta jakinda zelakoa nazen, niri ainbeste olako astarnak itzi, gero josi dagiazan “ZER” eta “EUSKERAZAINZA”ren aldizkarietan argitaratzeko.

Egun onen goiza laiñotsua agertu arren, egun on-berezi bat egin euskun orrelako txangotasunean ibilteko eta Mungia`tik 9`rak eta laurentan urtenda, bidearen aztarna naasi edo gal-erazi ondoren 10`terdietan bertora eldu giñan.

Goba oneik asko eta VI`n ta VII`n gizaldikoak dira. Euskalerrian Kristautasunaren asieran, asko izan ziralako mundu onen zalekiritik iges eginda, Arima`ren bizitzak zuzentasunezko bidetik JAINKOA`ri eskeintzeko gertu egon zirenak.

Trebiño`ko eremutar edo bakartiarren goba-geienak, Laiño-errira eldu orduko dagon ibarra`ren albo bietan eginda dagoz. Ezker-aldean Santorkarien ogei-goba dagoz eta eskomatara amaika inguru.

Gu eskumako gobak ikustera joan giñan eta zelan ta nun dagozan eginda ikusi genduzanean, nik arrituta Martin`eri itandu neutson: “Denbora aietan egiten eban otza`rekin alako auntz-bizi lekuetan, nundik bizi edo zelan elikatu ?. Abere askoren ingurua zala eta baleiteke, nekazariai laguntzaren eskeintzatik !!. A-ta guzti, bizi gogorragorik ezin aukeratu.

Eremu`tar edo bakartiar onen bizitzaukera oneik, Eleiza`ren aztura bidetik asi ziran aienatzen, lekaime/lekaide oneik

lekaretxe-arauz antolatatu egin ebezalako.

Gure Barandiaran`tar Joxe Miel`ek, goba onekaitik esaten eban: “Goba oneitan, Arriaro eta arri-aro barrien bitartetik, bisigodo`en aldi`rarte, bakartiar bizi ziralala eremu`tar oneik”.

Eta gure Latxaga jauna (San Sebastian`tar Joxe Mari), Gizadi-iztian (antropologia), Teolojia`n eta Euskerazko ele-jakintzan jakintsu aundiak esaten dau “Euskalerraren Kapadozia” dala (Kapadozia, lekaide asko egoan lekuari esaten jako).

Gaurko argazki-gailluak aukera asko emoten dabelako, argazki asko atara genduzan, gero gure genduzenakaz geratzeko.

Gero, Nafarroa`ko mendi-kateetan Araba`ko

mugan Toloño mendizerretara joan giñan, goi-aldean 1.245 m. daukazenak eta Lizarrako merindadearen Agilar-Ibarrean dagozan Lapoblaciòn`go (961`eko mendi-garaieran kokatuta, 18 km. Karratuak daukaz eta 215 biztanle. 1.180`ko agiri baten aitatzen da leenengoz) Lapoblacion (45 biztanle) eta Meano`ko (170 biztanle) errietara joan giñan (aipagarriak dira XIII`n gizaldiko Andra Maria`ren Jasokunde Eleiza

OLAZAR eta URIBE`tar Martin Abadea

(Goian bego)

**EUSKERAZALEAK eta EUSKERAZAINZA`ren
Lendakaria**

Asko goratu bearko geunke ainbeste urteetan Euskerazaleak eta Euskerazaintza`ren gandik biotzez eta maitasun andiz egin dozuzan alegiñakatik.

«AGUR MARTIN» egun aundirarte

Gorpuaurrengo
Illeta
GAUR,
asteartea, 23
arratsaldeko
7.00etan
MUNGIAKO
Andra Mari
eta San Pedro
Parrokian

eta XVⁿ mendeko etxeak, bai Erdi-Aroan egon ziran gudu-latzak), bertan gazta ta lukainka apur-bat, ardo ta melokotoi-zukuagaz jan edateko.

Emendik aurrera, Konturatzen asi nintzan, ni konturatu naiten izten ebazan aztarnakaz, berebil-gailluaren gidaritzan itanduten neutselako nondik ? berak bid-erakuslearenak egiten, eskuaren zuku-atz'ekin aztarnatu (indicar) egiten ebalako.

Ardura aundi barik eta nirentzat erdi-galduta, Logroñoⁿ ra joan giñan eta Biasteri, Bastida eta inguruko erri-txiker guzti orreik ikusita, arratsaldeko bostetan Espejo errira joan giñan bazkaltzera eta nai-ta Martin^{ek} euki, urte askotan ondo ezagutzazko gomendioagaz-be, ez euskuen bazkaririk emon eta Angosto^{ko} lekaidetxea ta Amabirjiña ikustera joan giñan. Bertan jan genduzan urdai-ontzaki edo urdai-azpiko okelagaz ogi-tarteak beteta eta Eleizan egonda ta Amabirjiña ta errekea ikusi ondoren Gaubea ta Mioma bitartean, Omezillo ibaiaren ezkeraldetik Arabaⁿ sartzen dan Burgos^{eko} adarrean Valpuesta izenagaz dagoan (“Villanueva de Valdegobia” / “Gobia^{ko} ibar edo arana esan gura dauana”. “Valpuesta” eta alako izenak ipini ebazanak, ez eben euki Euskara^{ren} zaletasunezko usaiñik eta izkitegietan ez diralako agertzen, zentzun-gabeko aipamenean geratu dira) lekura joan giñan, erdi-ugarte oneitan egin zan leenatariko Eleiz-Nagusí edo gotzai-Eleiza (catedral) ta inguruak ikustera.

Gotzai-Eleiza ori ikusten gagozela Martin^{eri} esan neutson: “Gaztelarrak ez daukie eskubiderik, leentariko Gotzai-Eleiz onek edestian daukan garrantzi aundiagaz, itxura orregaz eta ain arreta-gabekeria (desatención)

eukiteko”. Ala..., bildur dira beren berezko Euskal-jabetasunera itzuli daiten ?. Olan ez bada, eleuke egon bear ain ardura-gitzi erakusten dauan lotsa-gabeko eskuetan.

Gaubea, Araba^{ko} Udalerrí onek 553 m. mendi-gaiaieran kokatuta dago 238 Km. Karratu daukazela eta 898 biztanle, eta daukazan auzuneak: Azebedo, Astulez, Barrio, Basabe, Batxikabo, Belloxin, Bilanane, Bobeda, Korro, Erribera, Espejo, Fresneda, Ginea, Gorostiaga, Gurendes, Kexo (badagoz erri onek daukan Eleiza^{ren} argazkiak), Karanka, Karkamu, Lalastra, La(h)oz, Mioma, Nograro, Osma, Pinedo, Kintanilla, Tobillas, Tosta, Balluerka, Billamaderne eta Uribarri-Gaubea. Lur onetatik, Omezillo eta Tomezillo dira igarotzen diran ibai nagusiak.

Erri-txiki oneik ondo arakatuta gero, gaubeko 10^{rrak} ziranean etxera^{ko} bideratu gintzazan eta Karkamu, Fresneda ta Osma^{ko} bidea artuta Urduña^{ko} mendatea aldatu gendun, Laudio, Arrigorriaga^{tik} Donosti^{ko} bidezabala artzeko eta Galdakaoⁿ urten da, Erletxes^{etik} Mungia^{ra} eta ni Zorrontza^{ra} joateko.

Egun polita igaro gendun eta itxaropentsu geratu giñan, alango beste txangotasunezko egun baten, EUSKALERRIAN ezetzen ez doguzan erri ta lurak arakatzeko.

Ez nintzan konturatzen, txangotasunezko azken bidaia izango zala alkar egiten genduna eta gitxiago urrenez-urengo gertatuko zanarekin.

Osasunezko larri-aldietan sartuta: “MARTIN” Euskal-nortasun aundikoa izan-da, JAINKOA ta gure erri-gizartearen aurrean.

Eta orretaz oartzeko, ez dago besterik ikustea baiño, eten-bako lanean, zelako merezimendu aundian egin dauazan beren zeregiñak JAINKOA eta Erri-Euskera^{ren} serbitzura.

Nortasun bardiña erakutsi dau bere osasunaren gora-beran, iñori ez dautsolako itzi, beren bizi-gaixo arduraren sartu daiten.

Niri aztarnak itzi bai, egun baten deitu egin eustalako Kurutze^{ko}-eritegira joan gaitezan, berak beren gaixoa eroaten eban osagillearen-gana joan bear zala-ta.

Orduan oartu nintzan, bere gaixoa, este-lodian min-bizia zala euki ebana eta euren alboan egonez entzun, osagillearen aldetik esanda: “Aukera bi eukazala, miñaren miñez edo eta miñ-gabeen bizitzeko”. / Martin^{ek}: “Zelako epe-aldia dago bien artean ?” itandu ta gero. / Osagilleak: “Bardiñ antzekoa” eranzun eutson.

Martin^{ek} andik aurrera ez eban euki miñik, baiña zeozer geiago jakin eban berak, Araba^{ko} lurraldeak agurtzera joanda Laiño^{ko} bidai onen aurretik apur-bat oritzen joan zalako eta bera ez zan arduratu areik eta oritasunezko baltzitasun ori nabaritasunean agertu arte.

Bera bakarrik joan zan Ama-Bijiña^{ren} klinika edo sendategira eta Billanueba^{tar} osagilleak ogeratu eban.

Bereala deitu eustan eta bertara joanda, osagilleak oritasunezko (ictericia) gaixotasuna zala esan eban.

Eritetxean Irailla`ren eguasteneko 3`an arratsaldeko lauretan sartu zan eta Irailla`ren zapatuko 20`an egun onen asieran, gaueko leenengo orduan ordu-batak lauren miñutu gitxiagoak ziranean il.

Larogeita-bat urte Zemendia`ren ama-zazpian betetako euki ebala JAUNGOIKUA`ren ETXERA, BEREN besoetako zorientasunean bizitzera joan jaku MARTIN.

Iñor oartu-gabeko Martin`en azken aztarna: Martin, EUSKERAZAINZA eta ZER aldizkariak argitaratzeko arduradun bakar-lez, zuzendu eta irraritzeko aginduak emon da, 341`eko zenbakiaren “ZER” aldizkarian itzi euskun.

Beren eriotza`ren ondorioz ni bakarrik geratuta, laguntza bear neban eta beragaz asko arduratu zan Gerrikaetxebarria`tar Andoni apaiza`ri etxera deitu neutsen.

Bereala agertu zan eta gaxo-etxeko ardurakaz oartu ondoren, berak gotzaintegian daukan bulegora eroan eustan, andik obeto eta eragozpenik gabe, egin bear genduzan deialdiak egiteko.

Andoni`gaz, Martin`ek itzi euskun aztar onein gora-beran asko itz egin neban, eritexera egun guztietan etorri zalako Martin ikustera eta Gotzaintegia`ren igo-gailluan beren gelara joateko igoten gagozela itandu neutson: “Ezetz igarri Martin`ek azkeneko aztarna

non itxi euskun”. Andoni ez zan konturatzen eta neuk erantzun neutson: “Ez zara konturatu..., Martin`ek gure aldizkarietan beren argazkirik sekula ez dabela argitara agertu ?. Bai !! Egia da eta gaiñera iru argazki. Ortze daukasu-ba itxi dauskun askeneko aztarna.

Gu Bion alkar ezagutza: Ni, Aita-Santi`gaz Tolosa`n egin zan batzarrera “EUSKERAZAINZA – EUSKERA`ren ERRI AKADEMIA” sortzeko zala joanda, ezagutu neban OLAZAR eta URIBE`tar MARTIN.

Aita-Santi`gaz gazteleraz idazten neban “EUSKADI” aldizkarirako, baiña Aita-Santi joan jakunean, Deba`n egiten genuen EUSKERAZAINZA`ren batzar batean, Martin`ek EUSKERAZ idatzi bear nebala esan eustan eta nik ez nekiala esanda, berak: “Ori konponduko genuela” erantzun ondoren, askeneko denbora auetan bera EUSKERAZAINZA ta EUSKERAZALE`en lendakari eta ni idazkari-lez, idaz-lan bitartez zorioneko artu-emon ederrak euki doguz, lan ugari eginda.

Badakit nik, Martin`ek JAINKOA`ren ZERUTIK gure zurtasunean (desamparo) lagundu be egingo dauskula “EUSKERAZAINZA eta EUSKERAZALE`en” egin bearrak aurrera eroan dagiguzan.

ATUTXA`tar PAUL

ZORNOTZA`n 2.008`an IRAILLA`ren 23`an

“EGUN AUNDIRA ARTE”

